
DIN ISTORIA FARMACIEI ROMÂNESTI INTERBELICE

Emilia STANCU

emi_stancu@yahoo.com

Abstract. During the period between the two world wars, in the field of pharmacy, a series of changes in the academic profile study sistem has shown up. Identically, the Ministry of Labor, Health and Social Security have been established (1922), comprising different departments, aiming at dealing with the pharmaceutical issues and a new Pharmacopea has been worked out (1926) with a view to standardize the pharmaceutical practice on the whole country's territory. The interbellic period characterized by the apperance of small size drugs laboratories as an embryo of the coming pharmaceutical industry.

Înceierea primului razboi mondial a însemnat pentru tara noastra sansa unirii cu provinciile românesti aflate pâna atunci sub stapânire straina. Se crea România Mare, a zecea din tarile Europei ca suprafata si a opta ca populatie. Acest nou context istoric a influentat si evolutia farmaciei. În lucrarea de fata se încearca surprinderea câtorva aspecte legate de învătamânt, organizare si legislatie, normarea activitatii farmaceutice prin redactarea farmacopeii precum si începuturile industriei de medicamente.

Centralizarea învătamântului farmaceutic si aparitia disciplinelor de istoria medicinei si farmaciei.

Înca înainte de 1916, anul intrarii României în razboi, învătamântul medico-farmaceutic superior din Bucuresti creat de Carol Davila în 1857 prin înfiintarea Scolii Nationale de Medicina si Farmacie se afla în plin proces de restructurare, profesorul Stefan Minovici¹ facând demersuri

---

¹ Stefan Minovici (1867 - 1935), desi chimist , si-a legat indisolubil numele de profesia de farmacist prin activitatea didactica desfasurata la catedra de Chimie Analitica (1897-1925), dar mai ales prin promovarea ideii de emancipare a învătamântului farmaceutic: „*învatamântul medical se ocupa de boala si bolnav, cel farmaceutic de medicamente, de aceea studentilor farmacisti trebuie sa li se asigure discipline proprii instruirii lor*” (P.Ionescu Stoian, Em Grigorescu, V. Cucu *Învatamântul farmaceutic*, în „Istoria stiintelor farmaceutice în România”, coordonatori J. Spielmann,

pentru constituirea unei Facultati de Farmacie independente, separata de cea de Medicina. În 1923 acest lucru s-a realizat, fapt consfintit prin legea de înfiintare² si regulamentul de functionare³.

La Cluj, fosta Universitate maghiara „Ferencz Isosif” fondata în 1872 devenea, dupa Unire, Universitatea Daciei Superioare în care Farmacia functiona în continuare ca sectie a Facultatii de Medicina.

La Iasi, desi au existat încercari de constituire a unui învatamânt farmaceutic înca din 1857, sub conducerea Gremiului, Sectia de Farmacie a aparut în cadrul Facultatii de Medicina abia în 1913.

La Cernauti, Universitatea creata în 1875 sub administratie austriaca, pregatea farmacistii în cadrul Sectiei de stiinte naturale a Facultatii de Filozofie, Universitatea neavând Facultate de Medicina. Situatiea nu sa schimbat nici dupa reorganizarea româneasca iar în octombrie 1923 învatamântul farmaceutic din acest centru universitar a fost desfiintat⁴.

Aceasta hotarâre era luata în urma dezbaterilor din Parlament, dupa constituirea în iunie 1923 a Facultatii de Farmacie din Bucuresti, când se propunea centralizarea întregului învatamânt farmaceutic superior în capitala. Spre deosebire de Cernauti, sectiile din Cluj si Iasi, s-au bucurat de sprijinul Facultatilor de Medicina din care faceau parte, astfel ca au putut sa mai functioneze pâna în 1934, când proiectul centralizarii s-a aplicat si acestor doua centre⁵. Conform unei situatii prezentate de profesorul Gheorghe Pamfil⁶, numarul studentilor de la facultatile de farmacie în anul

---

G Baicu, Ed. Medicala „Amaltea”, Bucuresti, 1994, p.69). Considera farmacia o aplicare a chimiei la domeniul medicamentului. A sustinut înfiintarea doctoratului în farmacie si a îndrumat stiintific elaborarea multor teze. A fost ales în comisia internationala a farmacopeelor iar în 8 iunie 1925 devenea membru corespondent al Academiei Române.

² Legea pentru crearea Facultatii de Farmacie pe lângă Universitatea Bucuresti, sanctionata cu Decretul Regal no.2889 din 7 iunie 1923, M.O. no. 54 din 12 iunie 1923.

³ Regulamentul Facultatii de Farmacie din Bucuresti sanctionat cu Decretul Regal no. 1597 din 27 mai 1924, M.O. no. 173 din 10 august 1924.

⁴ Vasile I. Lipan, *Alma Mater Cernautiensis*, Ed. Farmaceutica, Bucuresti, 2003, p.43.

⁵ Lege pentru centralizarea învatamântului farmaceutic universitar, M.O. no. 156 din 10 iulie 1934.

⁶ Gheorghe Pamfil, *Rolul farmaciei si al industriei chimico-farmaceutice în viata poporului român*, Cartea Româneasca, Bucuresti, 1940, p.4-5.

universitar 1933-1934 se ridica la 1132 din care 64% erau pregatiti în Bucuresti, 26% în Cluj si 10% în Iasi. Este de mentionat însa ca nu toti studentii reuseau sa devina si absolventi. Spre exemplu, numarul licentiatilor Facultatii de Farmacie din Bucuresti în perioada 1924-1948 era de aproximativ 1/6 din totalul studentilor⁷. Centralizarea din 1934 a fost însoțita si de o reducere drastica a numarului de locuri, studentii din toata tara înscriși în anul de învatamânt 1934-1935 fiind de numai 72. Numarul acestora a crescut treptat fara a depasi însa 186 de înscriși pentru anul universitar 1939-1940.

Initierea studiilor de istoria medicinei si farmaciei în cadrul învatamântului superior a avut loc în anul 1921. Emil Racovita, pe atunci membru în Senatul Universitatii din Cluj, a intervenit pe lângă profesorul francez Jules Guiart⁸, care îi fusese coleg si prieten⁹ în laboratorul din Sorbona, determinându-l sa accepte postul de profesor la catedra - nou înfiintata - de Istoria Medicinei unde a si predat pâna în 1930. Cu experienta

---

⁷ Dumitru Dobrescu, Z. St. Fârsirotu, *Evolutia învatamântului farmaceutic de la înfiintare pâna în prezent*, în "Semicentenarul Facultatii de Farmacie din Bucuresti 1923-1973", Ed. Medicala, Bucuresti, 1976, p.52.

⁸ Jules Guiart (1870-1965), medic francez renumit în domeniul parazitologiei cu preocupari legate de istoria medicinei. A fost membru al Societatii Franceze de Istoria Medicinei militând activ pentru înfiintarea Societatii si Academiei Internationale de Istoria Medicinei. Pasionat de calatorii, a cutreierat multe din tarile Europei dar si Turcia, Siria, Egiptul, manifestând un deosebit interes pentru aspectele etnologice si antropologice ale zonelor strabatute. Anii petrecuti în tara noastra (1921-1930) de acest spirit iscoditor sau materializat si prin redactarea a trei lucrari: „*Note etnologice asupra Transilvaniei*”(1922) „*Originile poporului român*” în care remarca prezenta elementului celtic în proportie mai mare decât se stia la acea vreme, ipoteza confirmata ulterior de V. Pârvan în lucrarea „*Getica*”, precum si „*Istoria Facultatii de Medicina si Farmacie din Cluj*”(1933). A fost membru în numeroase foruri stiintifice internationale, printre care si Academia Româna - membru corespondent din 12 iun. 1924.

⁹ Discutia avea sa fie relatata ulterior: Emil Racovita: „*Trebuie sa înfiintam o Universitate româna la Cluj careia avem nevoie sa-i dam o stralucire mai mare decât cea veche. Vii sa ne ajuti ?*” Jules Guiart (care era bolnav): „*Viu*”. (Valeriu Bologa, Institutul de Istoria medicinei, farmaciei si folklor medical din Cluj, în „*Boabe de Grâu*”, no.6, iunie 1932, p.9.)

pe care o avea ca membru fondator al Muzeului Facultatii de Medicina din Lyon, Jules Guiart a initiat si organizarea unei colectii muzeale medico-farmaceutice cu care sa-si ilustreze expunerile teoretice. Astfel, se înfiinta în aprilie 1921 „Institutul de Istoria Medicinii, farmaciei si folklor medical”, care pâna în 1932 reusise sa creeze o colectie ce numara 305 piese si o biblioteca-muzeu cu peste 10.000 volume, din care cel mai vechi era datat 1508. Institutul nu dispunea de fonduri si nici de local propriu ci numai de câtiva entuziasti. Istoria farmaciei era reprezentata datorita donatiilor profesorului Iuliu Orient care înzestrase si Muzeul Ardealului cu o parte din exponatele colectiei personale. Dupa 1930 activitatea prof. J Guiart a fost continuata - atât la Catedra cât si la Institut - de principalul sau discipol, Valeriu L. Bologa¹⁰. Din anul universitar 1933-1934¹¹, acesta a început sa predea si cursuri de istoria farmaciei, initiativa ce devansa cu aproape jumătate de secol asa numita „Declaratie de la Granada”¹² prin care Societatea si Academia Internationala de Istoria Farmaciei propuneau introducerea acestei discipline în pregătirea studentilor de profil¹³.

Actiunile de pionierat de la Universitatea din Cluj nu au ramas fara ecou, astfel ca în 1925 se crea la Bucuresti Catedra de Istoria Medicinii, cursurile fiind tinute de prof. Ghe. Z. Petrescu. Tot la Bucuresti, în februarie 1936, Consiliul Profesoral al Facultatii de Farmacie decidea înfiintarea unui „Muzeu National de Istoria Farmaciei” sub auspiciile Universitatii, responsabilitate ce avea sa fie încredintata farmacistului Aurel Scurtu care în perioada 1936-1939 a depus o activitate sustinuta de colectionare. Din nefericire rezultatele acestei munci sau pierdut în bombardamentul din

---

¹⁰ Valeriu L.Bologa (1892-1971) s-a nascut la Brasov într-o familie de intelectuali fiind nepotul lingvistului Sextil Puscariu. A absolvit Facultatea de Stiinte Naturale la Innsbruck în 1918, Facultatea de Medicina la Cluj în 1923 si a audiat cursuri la Facultatea de Istorie. În 1932 devenea profesor agregat. A fost primul membru român al Academiei Internationale de Istoria Farmaciei.

¹¹ O alta sursa mentioneaza anul universitar 1929-1930 (Honorius Popescu, *Doi precursori: Iuliu Orient si Valeriu Bologa*, în „A XII-a Reuniune Nationala de Istoria Farmaciei, Iasi, 29 sept. - 1 oct. 2005”, p.22.

¹² 29 sept. 1985.

¹³ Vasile I. Lipan, *Organizatii farmaceutice internationale*, Bucuresti, 1997, p.16-18.

aprilie 1944 când, muzeul și biblioteca aflate în cladirea Universității, au fost distruse¹⁴.

Organizare și legislație farmaceutică.

Un moment important pentru mai bună organizare și funcționare a sistemului sanitar, și implicit a celui farmaceutic, l-a constituit înființarea în 1922 a Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale¹⁵ realizându-se astfel desprinderea serviciului sanitar de Ministerul de Interne. Legea de organizare¹⁶ a noului înființatului minister menționează existența unei „Comisii chimico-farmaceutice” (art. 18) care împreună cu „Serviciul farmaciilor, drogheriilor și depozitelor” (art. 23, 25) și cu cei trei inspectori generali farmaciști (art. 24) aveau menirea de a se ocupa la nivel central cu problemele din domeniu: elaborarea farmacopeii, stabilirea taxelor farmaceutice, acordarea de concesiuni pentru farmacii, drogherii, laboratoare și stabilimente chimico-farmaceutice, etc.

Adevărate sinteze ale legislației în domeniu, cele două legi sanitare majore care au reglementat juridic activitatea medico-farmaceutică în perioada 1918-1940, au fost legea Cantacuzino-Sion pentru primul deceniu interbelic și legea Moldovan pentru cel de al doilea.

Promulgată la 18 dec. 1910¹⁷ și devenită obligatorie pentru toate ținuturile României Mari¹⁸, legea Cantacuzino-Sion prezenta deficiența de a nu fi adus modificări dispozițiilor din 1893 privind exercitiul farmaciei, ele fiind preluate și înscrise ca atare într-o anexă a legii. De aceea s-a impus elaborarea unui proiect legislativ finalizat cu introducerea în textul legii a titlului VIII prin care se actualizau prevederile referitoare la practica farmaceutică¹⁹. Publicațiile vremii făceau referire la aceste reglementări ca

---

¹⁴ Ana Carata, C-tin Iugulescu, *Le musée national d'histoire de la pharmacie de Bucarest*, în „Congressus Internationalis Historiae Pharmaciae”, România, 24-27 septembrie 2003, p.59-60.

¹⁵ Legea no. 1987 din 24 aprilie 1922, M.O. no.16 din 25 aprilie 1922.

¹⁶ Legea de organizare a Ministerului Muncii Sănătății și Ocrotirilor Sociale și de modificare a legii sanitare din 1910 sancționată cu Decretul Regal no. 1240 din 22 martie, M.O. no. 68 din 23 martie 1926.

¹⁷ Legea sanitară promulgată prin Decretul Regal no. 3804 din 18 decembrie 1910, M.O. no. 211 din 20 decembrie 1910/2ian.1911.

¹⁸ Decizia ministerială no. 4084 din 2 oct. 1920 publicată în M.O. no. 149 din 8 octombrie 1920.

¹⁹ Vezi nota 16

la o adevarata lege a farmaciilor si drogheriilor. Încă de la începuturile farmaciei ca institutie, Statul a reglementat înfiintarea lor, initial prin hrisoave domnesti si ulterior prin regimul concesiunilor. Se putea astfel interveni în favoarea dezvoltarii farmaciilor rurale, care conform acestor noi reglementari introduse în legea sanitara din 1910, erau înfiintate una la 5000 de locuitori, în baza vechimii, cu avizul comisiei chimico-farmaceutice (art. 116) în timp ce pentru acordarea de concesiuni în „comunele urbane” era obligatorie sustinerea unui concurs organizat o data la 3 ani (art. 117).

Începând cu 14 iul. 1930, au intrat în vigoare dispozitiile legii Moldovan²⁰ care continua politica de egalizare a sanselor populatiei din mediul rural si urban (art. 368-372). Prin instituirea monopolului de Stat asupra stupefiantelor si crearea Comisiei pentru combaterea abuzului acestora (art. 45), se realiza armonizarea legislatiei nationale cu prevederile Conventiei Internationale de la Geneva²¹. Unul din cele trei institute de stiinta aplicata mentionate de lege era si cel chimico-farmaceutic, înfiintat la Bucuresti în 1929 (art. 38-44). Desi a suferit în timp numeroase reorganizari si modificari ale atributiilor si titlaturii, „Institutul chimico-farmaceutic” a fost punctul de plecare a ceea ce azi reprezinta Agentia Nationala a Medicamentului²². În art. 492 erau specificate sursele de venituri pentru crearea bugetului sanatatii si ocrotirilor sociale, activitatea farmaceutica contribuind esential la formarea acestuia prin:

– „cota de 70% din taxele pentru autorizarea vânzarii produselor medicamentoase straine sau indigene”

---

²⁰ Legea sanitara si de ocrotire promulgata cu Decretul Regal no. 2515, M.O. no. 154 din 14 iulie 1930.

²¹ Conventia Internationala pentru combaterea abuzului de stupefiante a fost adoptata la Geneva în 19 februarie 1925.

²² Înfiintat în 1929 sub denumirea de Institutul Farmaceutic, devenea în 1930 Institutul Chimico-Farmaceutic. Dupa 1 ian. 1949 a fost numit Institutul de Cercetari Farmaceutice care avea sa se scindeze în 1954 în doua unitati tutelate de ministere diferite: *Institutul de Cercetari Chimico-Farmaceutice* axat pe sinteza de medicamente si aflat sub patronajul Ministerului Petrolului si Chimiei. ? i *Institutul de cercetari Farmaceutice* bazat pe lucrari de controlul medicamentelor si aflat sub conducerea Ministerului Sanatatii. Acesta din urma își schimba denumirea în 1956 devenind Institutul de Cercetari Farmaceutice si Controlul Medicamentelor iar din 1960 Institutul de Control de Stat al Medicamentelor si Cercetari Farmaceutice, titlatura pe care si-o va pastra pâna în 1998 când se reorganizeaza devenind Agentia Nationala a Medicamentului.

-,cota de 90% din veniturile nete ale monopolului stupefiantelor si medicamentelor continatoare de stupefiante”

-,taxa perceputa pentru fiecare autorizatiune de transmitere între vii a farmaciilor si drogheriilor”.

Sunt de mentionat si initiativele organizatorice ale Asociatiei Generale a Farmacistilor care prin înfiintarea Bancii Române de Credit Farmaceutic crea o pârghie economica importanta ce favoriza investitia de capital autohton. Aceeasi organizatie profesionala a initiat si constituirea Oficiului de Aprovizionare Farmaceutica, la început numai în Bucuresti, ulterior fiind deschise filiale si în alte orase: Cluj, Constanta. Se încerca astfel o preluare în interiorul profesiei a activitatilor de comert „en gros” cu medicamente si impunerea de catre specialisti a unei selectii asupra importurilor. Referitor la aceasta initiativa se scria în epoca: „*misunau în Bucuresti tot felul de angrosisti veritabili sau de ocazie. Dupa un an de zile Oficiul de Aprovizionare Farmaceutica a facut ca majoritatea lor sa dispara.*”²³

Realizarea cadrului organizatoric si legislativ crea premisele bunei functionari a sistemului asistentei sanitare, nefiind însa o garantie a acestui fapt. Articolele din presa, fara a fi lipsite de subiectivism, contribuie la formarea unei imagini mai echilibrate. Ghe. Pamfil scria în „Cuvinte pentru colegii farmacisti”: „...*despre administratia noastra oficiala. Este putin de spus despre ea caci nu a facut nici un pas mai departe de unde si cum se gasea înainte de razboiul mondial.*”²⁴

Noul îndreptar al practicii farmaceutice - Farmacopeea româna editia a-IV-a.

Dupa 1918 se impunea unificarea metodelor de preparare si control a medicamentelor în toate fostele provincii, motiv pentru care în 1923, Asociatia Generala a Farmacistilor, prin presedintele sau Al. Iteanu, lua initiativa redactarii unei noi farmacopeii. În acest sens s-a creat Cercul de Studii Farmaceutice si Comisia permanenta a farmacopeii pentru a favoriza dezbaterile în interiorul profesiei asupra noului cod al medicamentelor.

---

²³ Revista Farmacia, anul XXXVIII, no.5, mai 1927, p.140.

²⁴ Gheorghe P. Pamfil, *Cuvinte pentru colegii farmacisti*, în „Arhiva pentru Stiinte Farmaceutice”, aprilie-iunie 1926, p.181.

S-a asigurat participarea unei delegatii la Conferinta Internationala pentru unificarea medicamentelor eroice, la Bruxelles, în sept. 1925²⁵ iar coordonarea tuturor activitatilor legate de strângerea materialului si redactarea manuscrisului au revenit profesorului I. Vintilescu. Intrata în vigoare în 27 martie 1926, Farmacopeea româna editia a-IV-a oficializa cele mai importante substante medicamentoase de sinteza introduse în arsenalul terapeutic al vremii, cu mentionarea denumirilor comerciale: Acidum acetilsalicilicum (Aspirina), Acidum diaethylbarbituricum (Veronal), Aetillum aminobenzoicum (Anestezina).

Începuturile industrializarii medicamentului.

Prepararea în cantitati mai mari a unor formule medicamentoase originale²⁶ si tehnicizarea activitatii în farmacie au constituit primele forme ale micii industrii. Astfel „Laboratorul chimico-farmaceutic” înfiintat de Al. Iteanu în Bucuresti, la sfârșitul secolului al XIX-lea producea diverse forme farmaceutice, printre care si: „*fiole injectabile riguros dozate si perfect sterilizate*”, dupa cum se mentiona într-o reclama. Este de presupus ca nu avem de-a face numai cu aspectul publicitar, calitatea si originalitatea produselor laboratorului fiind recompensata cu medalie de aur la prima expozitie nationala de farmacie (Bucuresti, 21sept.-19 oct. 1903).

Pe plan mondial etapa manufacturiera a laboratorului de oficina fusese însa depasita, declinul medicamentului de receptura începând si în România. Fara a avea o traditie în domeniul sintezei medicamentului²⁷ si

---

²⁵ Maria Suliman, Olimpia Sanda, Antoaneta Lucasciuc, *Din relatiile internationale farmaceutice oglindite în paginile „Revista Farmaciei”* în „Din relatiile farmacistilor români cu strainatatea”, p.39.

²⁶ Originalitatea formulelor preparate de farmacistii români a fost recunoscuta si recompensata la expozitii nationale si internationale: Bordeaux (1897), Paris (1900), Bucuresti (1903 si 1906). Sunt de amintit si preparatele farmacistului Anton Altân medaliate de Academia Nationala Franceza în 1891.

²⁷ Începând cu secolul al XIX-lea s-au pus bazele chimiei moderne. Numeroase principii active erau extrase din produse vegetale si ulterior li se verifica structura prin sinteza. În 1804 Seguin izola morfina, în 1820 se descoperea chinina si cinchonina, în 1833 Robiquet extragea codeina din opiu, etc. De asemenea s-au obtinut prin sinteza diversi compusi organici, unii utilizati în medicina: cloroformul (1831), acidul barbituric - capul de serie a numerosilor derivati folositi ca medicatie hipnotica, sedativa si anticonvulsivanta, a fost sintetizat de Bayer în 1864, antipirina (1893), etc.

nici resurse financiare care sa sustina dezvoltarea adevaratei industrii chimico-farmaceutice, majoritatea laboratoarelor înfiintate în perioada interbelica se limitau la prelucrarea, conditionarea si mai ales comercializarea medicamentelor de serie produse de firmele straine si denumite în epoca „specialitati”. Trebuie aratat însa ca unele dintre aceste laboratoare au beneficiat de investitii de capital - strain sau autohton - care le-a permis cumpararea de brevete si tehnologii cu care sa produca si în tara unele „specialitati”. Se faceau astfel primii pasi pe calea obtinerii industriale a medicamentelor de sinteza.

În 1920 se înfiinta la Cluj, pe lângă farmacia „Unicorn”, „Laboratorul Terapia” profilat pe productia de medicamente opoterapice. În 1923 acesta devenea „Fabrica Egger & Co” prin fuziunea cu firma vieneza omonima care în 1931 s-a vândut actiunile. Noul consiliu de administratie a schimbat numele fabricii care devenea „Ufarom” - Uzinele Farmaceutice Române - si a înfiintat o filiala la Bucuresti. În perioada 1933-1937 s-a marit spatiul de productie prin construirea de noi imobile si s-au cumparat brevete straine²⁸. Ulterior întreprinderea devenea „Napochemia” iar dupa nationalizare si unirea cu alte mici laboratoare se revenea la numele initial de „Terapia” (1957).

La Bucuresti s-au constituit în 1924 „Laboratoarele Farmaceutice Réne Dunod” prin asocierea reprezentantelor a 11 firme franceze care din 1928 s-au organizat ca societate pe actiuni sub denumirea de „Lutetia”. Dupa 1948, aceasta avea sa se numeasca fabrica de medicamente „Galenica” si mai târziu „Biofarm”.

Experienta de secole a medicinei populare, bazata în special pe folosirea produselor vegetale se cerea validata stiintific si valorificata. În 1904 a fost creata la Cluj, sub conducerea agronomului Bela Pater, o statiune experimentală pentru studiul plantelor medicinale, singura din lume la acea vreme. Aici s-au realizat culturi de plante din flora spontana si s-au aclimatizat specii din alte zone ale lumii. S-au studiat fitochimic peste 130 de specii si s-a urmarit influenta factorilor pedoclimatici asupra continutului în principii active. S-au facut primele încercari de obtinere industrială a sclerotilor de *Claviceps purpurea* (1915) prin infestarea artificială a lanurilor de secara. S-a descoperit varietatea „flava” a speciei *Atropa belladonna*, cu un continut crescut în alcaloizi si s-a introdus în cultura. S-au facut cercetari pentru ameliorarea speciilor cu largă utilizare în terapeutică: *Digitalis lanata*, *Datura stramonium*.

---

²⁸

Agenda produselor „Ufarom”, Bucuresti.

Initiative mai modeste legate tot de cultivarea si valorificarea plantelor medicinale au constat în înfiintarea cooperativelor „Adonis” la Cluj în 1926, „Romanita” la Bucuresti în 1927 si „Digitalis” la Orastie în 1929, acesta din urma de catre farmacistul Andrei Farago în amintirea caruia întreprinderea renascuta dupa 1990 este numita „Fares”.

Disponând de mijloacele limitate ale unei oficine, farmacistul Ioan Huzum are meritul de a fi pus la punct o metoda originala de preparare a extractelor vegetale prin fermentatie. În 1928 si-a publicat rezultatele într-o lucrare apreciata atât în tara cât si în strainatate iar metoda a început sa se aplice în multe farmacii si laboratoare românești.

Un nume pentru industria produselor fitoterapice este C-tin Vorel, care urmând traditia de farmacist a bunicului si tatalui²⁹, înfiinta în 1919 „Laboratoarele Vorel” din Piatra Neamt. Pornind de la câteva formule concepute de tatal sau, C-tin Vorel dezvolta afacerea, astfel ca în preajma anului 1940, numarul produselor se ridica la aproximativ 100, majoritatea fiind originale. Într-o perioada în care piata interna de medicamente era invadata de specialitatile straine - peste 4000, „Laboratoarele Vorel” aveau meritul de a fi valorificat flora medicala autohtona si de a fi îmbogătit gama sortimentala a medicamentelor indigene. Mai mult, produsele laboratorului erau cunoscute si în afara tarii, fiind comercializate în special în state ale Peninsulei Balcanice.

În 1936, farm. I. Vintilescu si colaboratorul sau T. Trandafilov³⁰ finalizau elaborarea tehnologiei de fabricare a catgutului, realizare importanta pentru practica medicala a vremii. Dupa trei ani, productia Sectiei de Farmacie a Eforiei Spitalului Brâncovenesc se ridica la 100.000 m catgut, apreciati ca fiind de foarte buna calitate.

Nu trebuie uitat Institutul „Dr. I. Cantacuzino”, înfiintat în apr. 1921, care pe lângă activitatea de cercetare avea ca principala sarcina producerea necesarului de seruri si vaccinuri³¹.

---

²⁹ Bunicul, Anton Vorel înfiinta în 1825 o farmacie în Târgul Petrii în baza hrisovului domnesc emis de Sandu Sturza iar în 10 iun. 1851 „Foaia Sateasca” îl mentiona ca inovator a trei produse farmaceutice. Tatal, Lascar Vorel a conceput formulele fitoterapice „Ceaiul Carpatilor”, „Siropul Carpati”, etc.

³⁰ Tr. A. Trandafilov, *Fabricarea si controlul catgutului chirurgical*, teza de doctorat, Bucuresti, 1938, p.9-10.

³¹ C. Ionescu Mihaesti, *Institutul de seruri si vaccinuri „Dr. I Cantacuzino”*, 1939, p.10-11.

Aceasta incursiune în istoria profesiei ne poate ajuta sa capatam repere identitare, sa ne înțelegem mai bine prezentul si sa ne raportam mai eficient la viitor.

Bibliografie:

- [1] Vasile I. Lipan, *Farmacia româneasca în date*, Braunschweig, 1990.
- [2] Vasile I. Lipan, *Alma Mater Cernautiensis*, Editura Farmaceutica, Bucuresti, 2003.
- [3] Vasile I. Lipan. *Organizatii farmaceutice internationale*, Bucuresti, 1997.
- [4] Gheorghe Pamfil, *Rolul farmaciei si al industriei chimico-farmaceutice în viata poporului român*, Cartea Româneasca, Bucuresti, 1940.
- [5] Josef Spielmann, Graziella Baicu, *Istoria stiintelor farmaceutice în România*, Editura Medicala „Amaltea”, Bucuresti, 1994.
- [6] **** Colectia „*Arhiva pentru Stiinte Farmaceutice*”
- [7] **** Colectia „*Revista Farmaciei*”, Organul Societatii Farmacistilor din România, 1924-1940.
- [8] **** Colectia „*Monitorul Oficial*”.
- [9] *** Colectia „*Boabe de Grâu*”.
- [10] **** „*Congressus Internationalis Historiae Pharmaciae*”, România, 24-27 septembrie 2003.
- [11] **** Semicentenarul Facultatii de Farmacie din Bucuresti 1923-1973, Editura Medicala, Bucuresti, 1976.